

Il-Pjanist tal-Kuncerti

Lawrence Ancilleri

Poġġa bilqiegħda. Kien ilu ma jifthū. Kif inkixfet it-tastiera ħass dik l-emozzjoni ta' dakinhar li fetħu għall-ewwel darba. Dakinhar kien għad għandu ħames snin biss. In-noti suwed u bojod għalih kienu qishom sellum mimdud.

"Għalfejn żebgħuhom suwed dawn, pa?" staqsa lil missieru hekk kif ir-reffigħa telqu 'l barra wara li poġġew il-pjanu fl-aktar post prominenti tal-kamra tas-salott.

"Dawk ibiddlu l-ħoss tan-noti bojod," kienet it-tweġiba xotta xotta. "U issa oqgħod attent meta tibda bl-ewwel lezzjonijiet. Ara kif tpoġġi saqajk ix-xellugija quddiemu. Bil-ħadid li għandek ma' saqajk tista' toborxu. Dak mhux ta' injam ordinarju. Dak tal-ġewż." Kompla jwissih.

Il-familja kienet issa kollha miġbura tħares u tifli dak il-pjanu jleqq ileqq ... is-simbolu tal-ġid li reġa' beda dieħel fid-djar u l-appartamenti l-ġodda għaxar snin wara t-Tieni Gwerra Dinjija.

"Ħadd mill-antenati tagħna qatt ma kellu pjanu!" esklama missieru. "Nistgħu ngħidu li ktibna pagna ġdida fl-istorja tar-razza. Mur ġib lil missieri jarah! Kompla b'ton ta' kburija waqt li mesaf traba fantazma minn fuqu.

"Xtrajtlek il-pjanu biex 'il quddiem tkun tista' xorta taqla' x'tiekol minn bilqiegħda" kompla jfissirlu. "Mhux se nħallu marda żzommok milli taqla' x'tiekol. Il-pjanu se jkun is-salvazzjoni tiegħek u fl-istess ħin il-familja se jkollha pjanist famuż u li kapaċi jaqla' ħafna flus."

Miċ-ċokon haqq it-toqol ta'holma li issa kellu kulhadd.

Issa reġa' melles haqq haqq in-noti suwed u bojod. Ftakar fis-siġħat twal li qatta' jaħdem fuq l-iskali ... l-arpeġġi ... u mitt eżerċizzju ieħor biex is-swaba' ta' jdejh jinħallu u jkunu jistgħu jlaħħqu ma' kull kwalità ta' mużika li kien se jkun jista' jdoqq.

Il-Hanon, il-Bertini, il-Gzerni kienu l-kotba li kien jifli nota b'nota waqt li sħabu kienu jkunu jifli u jpartu bejniethom il-*Beano* u d-*Dandy*, il-*comics* ta' dak iż-żmien.

Fit-tpartit lilu kienu jwarrbuh. Min kien se jpartat mal-kotba tiegħu? Min kien irid joqgħod jinħela jiddeċifra tikek suwed u bojod li meta tħares lejhom ma tara xejn?

Beza' li minn naħa qed jitwarrab minn sħabu u minn oħra qed jinfatam bil-mod il-mod f'dinja misterjuża li ma tarahix, imma tħossha waħdek. Tħossha fis-silenju ta' moħħok u tisma' x'għandek miktub hekk kif tibda tagħfas in-noti b'dawk is-swaba' haqq haqq. Swaba' li bla rażan jinfirxu ma' dik it-tastiera f'sakra ta' dellirju biex jaħkmu dinja tal-ġenn. Dinja ta' hsejjes li jossessjonawk, jistorduk, igennuk u jwaħħduk ma' kompożituri u pjanisti ta' stoffa u li ma jmutu qatt.

Issa kien iddakkar sew. Ma' kull żerniq erħilu jiftaħ dak il-pjanu li tant sar iħobb biex jibda jħoll dawk is-swaba' li kienu se jagħmluh il-pjanist tal-kunċerti. Biex tagħqad xi haqq kien qallu li missier Mozart kien iqajjem lil ibnu fl-erbgħa ta' filgħodu biex jistudja! U dan meta Mozart kien għad għandu erba' snin. Ma riedx jaħli ħin. Huwa diġà kellu sitta!

"Tantx tagħfas il-pedala tal-lemin tal-pjanu." Kien ta' spiss jisma' lil ommu twissih. "Din iġġieghel il-ħoss tal-pjanu jogħla u jvenven. Il-ġirien ikunu għadhom ma qamux. Ma rridx naqbad kwistjonijiet magħhom. Mhux aħjar tagħfas il-pedala tax-xellug biex tbaxxi l-ħoss?" staqsietu darba waqt li nsiet li ma setax iniżżilha kif ġieb u laħaq b'dik is-sieq ipparalizzata.

Dan il-fatt ma tantx kien idejqu. Kien jaf li l-pedala tax-xellug kienet tintuża rari haqq fil-partituri tal-mużika.

Qalulu wkoll li Beethoven kien kiteb l-ewwel xogħol tiegħu meta kellu biss sitt snin. Ix-xorti riedet li missieru issa daħħal il-*pick up* u fuq insistenza tiegħu iġieghel lil missieru jixtri dawk id-diski suwed kbar biex ikun jista' jisma' l-mużika ta' Mozart u Beethoven. Din il-mużika flimkien

mal-kanzunetti romantiċi ta' Nat King Cole (li missieru kien tant iħobb), kienet tibqa' tidwi f'widnejh u saħansitra jibqa' jismagħha anke waqt li kien ikun rieqed.

Meta kien jipprova jtkellem ma' sħabu fuq il-mużika ma kinux jifhmuh. Dak kien żmien li l-ħwienet tax-xorb ta' Bormla kienu qed idaħħlu l-jukeboxes u kulħadd kien jieqaf quddiemhom biex jaraw it-Teddy Boys jiżfnu għall-mużika mqanqla tar-Rock 'n' Roll. Elvis, Little Richard u Jerry Lee Lewis kienu r-rejiet tal-mużika tal-klassi tal-ħaddiema. Kienu biss ta' Singletone, ta' Tabone u ta' Drago li bagħtu lil uliedhom miegħu biex jistudjaw il-pjanu u l-mużika klassika ...

"Dik mużika tax-xjuħ u tibagħtek torqod," kien spiss jinbxu James, it-tifel ta' Rosie ta' ħdejhom. U ma' James ma riedx iħaqqaqha għax ta' spiss kien ipartat miegħu s-suldati taċ-ċomb li kienu jixtru mingħand Aaronne li kellu ħanut is-suq. Beża' li jinqata' minn sħabu u d-diskors fuq pjanu, Beethoven u Mozart ħallieh għal mal-għalliema mara, li missieru, b'tant saġrificċju, kien iġiblu d-dar kull ġimgħa.

Imm'issa beda joħlom li se jkun xi Chopin ieħor. Kull sena beda jagħti l-eżamijiet u jgħaddi b'marki għoljin. Dawn kien jagħmilhom f'villa tas-sinjuri f'Hal Balzan fejn il-palazz tal-Gran Mastru u quddiem il-Villa ta' Strickland. Kull darba li kien imur hemm kien iħossu qed jidħol f'dinja oħra.

"X'differenza mill-appartamenti ta' Bormla, pa!" darba qal lil missieru.

"Għax qed tistagħġeb?" irrispondieh missieru mbaqbaq. "Qabel il-gwerra aħna fi djar ta' tmintax-il kamra konna ngħixu ... bħal dawk li fadal fi Strada Santa Margerita. Ma kinux Hitler u Mussolini! Dawk mhux biss kissrulna djarna bix-xita ta' bombi li tefgħulna, imma barra li qatluli lil missieri meta kelli biss sittax-il sena, faqqrna wkoll. Irridu ġenerazzjoni oħra biex nerġgħu nieħdu r-ruħ," qallu bi kliem profetiku.

Issa fehem għaliex f'daru ma kienx hemm l-għamara bħal tal-villa fejn kien jagħmel l-eżamijiet. Fehem ukoll li l-għamara tal-abjad t'ommu kienet is-sinjal li l-flus żejda tal-familja kienu jmorru għax-xiri tal-pjanu bin-nifs u għall-ispejjeż tat-tagħlim. Stinka iżjed, u l-istudji issa laħqu livell għoli. Ta' kuljum kien iqatta' minn erbġha sa ħames sigħat jissielet ma' dik it-tastiera. Daħaq meta darba qabbel subgħajh, li kienu jagħfsu mijiet ta' noti f'minuta b'dik il-ħeffa kollha bħal leħħa ta' berqa, mas-swaba' bla ħajja ta' siequ

x-xellugija. Swaba' li qatt ma čcaqalqu ġo sieq maħkuma mill-poljo sa minn meta kellu sentejn.

"Wasallek il-mument tal-prova!" qaltlu darba minnhom l-ġhalliema tiegħu. "L-eżamijiet kollha għaddejthom b'marki għoljin. Issa trid tidhol għall-konkors li jekk tirbħu takkwista borża ta' studju li tqabbdet it-triq għal pjanist tal-kunčerti".

Il-mument mistenni tal-konkors wasal u flimkien mal-aqwa pjanisti kkompete għall-premjju. Għal ġimgħa sħiħa tqabdu bejniethom waqt li daqqew bčejječ varji tal-aqwa kompożituri.

L-ispettaturi xxalaw b'mużika li varjat minn notturni, kunčerti għall-pjanu, bčejječ minn sinfoniji u kull kwalità ta' forom mużikali miktubin għall-pjanu. Il-biččiet li daqqew għażluhom il-kontestanti stess. Fl-aħħar ġurnata l-ġurija ħarġet bil-verdett tagħha.

Issomma meta flimkien mal-isem tal-pjanist imsemmi ssemma ismu wkoll. Bilkemm ried jemmen! Ġew indaqs fl-ewwel post! Il-ġurija għalhekk qatgħatha li jagħmlulhom l-aħħar test biex jaraw min minnhom se joħroġ rebbieħ. Din id-darba però l-ġurija għażlet hija stess il-bičča mużikali li kellhom idoqqu. Kien jaf li f'mument bħal dawk l-inqas žball kien se jitfgħek il-baħar.

Il-pjanist tant imsemmi daqq l-ewwel u hekk kif spičča jdoqq il-bičča li tawh, is-sala nfexxet f'čapčip li jtarrax.

Issa kien imissu hu. Ha postu fuq il-banketta u, bħal kull pjanist professjonali, žamm lilu nnifsu dritt b'idejh it-tnejn lesti fuq it-tastiera. Inklinat ruħu ftit 'il quddiem u b'siequ l-leminija merfugħa bil-lest fuq il-pedala tal-*forte* stenna biex iġibulu l-bičča mużikali misterjuża li għażlulu biex idoqq.

Ma kienx se jiddejjaq jekk iġibulu xi bičča mużika li qatt ma daqq qabel. Is-siġħat ta' studju li qatta' għal snin sħaħ kienu bižżejjed biex subgħajh idoqqu kulma jaraw.

Poġġewlu l-mużika quddiemu u bl-akbar bravura beda għaddej minn paġna għal oħra qisu žiffa riħ. Hekk kif wasal biex jaqleb għall-aħħar paġna kien čert li ssupera 'l-pjanist l-ieħor.

Iżda hekk kif qalleb il-paġna, inħasad. Fil-bičča li tawh, b'kumbinazzjoni jew mhux, kellu frażi rari li ried bilfors juża l-pedala li tbaxxi l-ħoss tal-pjanu ... il-pedala tax-xellug!

Siequx-xellugija tbandlet 'il quddiem biex tlaħħaq mas-swaba' t'idu li kienu diġà ħakmu n-noti miktuba. Ipprova jisforza 'l isfel dik is-sieq bla muskoli u għal frazzjoni ta' sekonda ma rnexxilux. Għal ftit sekondi l-ħoss li ried jinstema' baxx instema' għoli. Dawk preżenti fl-udjenza ma ndunawx bl-iżball imma l-ġurija esperta ma kellhiex ħniena ... il-premju rebħu l-pjanist l-ieħor!

Kien il-mument tat-tmiem ta' ħolma. Id-diżappunt kien aktar milli felaħ. Fil-fixkla li kien, mar lura d-dar, fetaħ il-pjanu u daqq b'solennità liema bħalha l-biċċa mużika li Beethoven kien kiteb eżatt qabel ma miet. Hekk kif spiċċa għalqu u minn dakinhar sal-lum qatt ma mess il-pjanu aktar.

Kien qabad karriera oħra. Sar għalliem.

Issa reġa' ħares lejn it-tastiera u għall-ewwel darba f'ħamsin sena reġa' xxennaq biex ikun il-pjanist tal-kunċerti. Medd is-swaba' t'idu, issa kollha tikmix, fuq dawk in-noti kiesha u jiżolqu, u minn ġo dak il-pjanu bdiet ħierġa mużika li tgħaxxqek.

Ix-xjuħ tal-home dlonk daru miegħu u ma ridux jemmnu x'qed jisimgħu. Minn ġo nofshom ħareġ James ta' Rosie – dak li miegħu kien ipartat is-suldati taċ-ċomb u dak li darba qallu li l-mużika klassika hija għax-xjuħ u li traqqdek. Hu wkoll kien miegħu fid-dar tax-xjuħ.

"Mela int taf iddoqq daqshekk? Isa ħej, għandna pianist tal-kunċerti fid-dar tagħna!" qal kollu mistagħġeb.

Kompla jdoqq qisu ma sema' xejn. Bexxaq kemm kemm għajnejh biex iżomm id-demgħa li riedet tiżloq għal fuq ħaddejh u b'noti kultant daqsxejn stunati kompla l-kunċert li qatt ma ta.

Dawk ta' madwaru bħal dawk ta' dak il-konkors tant snin ilu ma ndunawx bl-iżbalji. Tbissima feġġet fuq fomm u waqt li ħares lejn James qallu:

"James veru li issa xjuħ, imma nispera li issa ma nraqqdekx!"

*B'dedika lil William Ancilleri,
missier l-aktar serju u ta' eżempju.*